

P

H₂O

WITTEVEEN+BOS VAN AMSTERDAM TOT KAZACHSTAN

Witteveen+Bos gaat een planstudie doen voor aanpassing van de Afsluitdijk

Ze hebben allemaal een passie voor water. Toch verschillen bedrijven in de waterketen qua visie, bedrijfsactiviteiten en -cultuur. Maandblad H₂O portretteert verschillende bedrijven met verschillende gezichten. De vijfde aflevering: advies- en ingenieursbureau Witteveen+Bos, al jaren kind aan huis in de waterwereld.

Tekst Marloes Hooimeijer | Foto's Witteveen+Bos

'We hebben liever een goede specialist dan een generalistische watermanager'

“Voor de fundering van destijds de grootste rioolwaterzuiveringsinstallatie van het land, in Enschede, schijnt vlak na de Tweede Wereldoorlog het puin van het bombardement van Rotterdam gebruikt te zijn in de oxidatiebedden”. Aldus Peter de Jong, directeur van de sector Water bij Witteveen+Bos. In die tijd legde oprichter Bos van Witteveen+Bos zelf het fundament van wat jaren later de sector Water zou zijn, waar De Jong nu aan het roer staat. Vanaf het begin voerde het advies- en ingenieursbureau al zuiveringsprojecten uit, wat met de komst van zuiveringsschappen in 1970 een vast onderdeel van het werk werd. De Jong: “We waren huisadviseur bij veel zuiveringsschappen. Veel van de zuiveringsinstallaties die in die periode zijn gebouwd, hebben we inmiddels uitgebreid en aangepast aan de nieuwe eisen voor waterkwaliteit en reststoffenverwerking.”

Maar grote bouwopgaven in de Nederlandse drinkwater- en afvalwatersector zijn volgens De Jong inmiddels zeldzaam geworden. “Ons werk gaat nu meer over renovatie, verhoogde efficiency en terugwinning van energie en grondstoffen.” Met dit soort ‘techniekgerelateerde’ opgaven houden adviseurs van de productgroepen (PMC’s) drinkwater, afvalwater en informatietechnologie zich dagelijks bezig. Bij de PMC’s ecologie en watermanagement ligt de uitdaging meer op de ‘proces- en omgevingscomplexiteit: op het raakvlak van natuurlijke en stedelijke systemen’.

“Het zijn allemaal professionals met een sterk inhoudelijke passie”, zegt De Jong over zijn mensen. De 140 medewerkers in de sector Water zorgen samen voor 20 procent van het personeelsbestand en van de omzet. “We hebben als beginnend medewerker liever een goede specialist met een stevige inhoudelijke opleiding dan een generalistische ‘watermanager’. Dat managen leert hij wel bij ons. Het lastigst is het om goede werktuigbouwers te vinden. Die zijn schaars en werkgevers in de procesindustrie hebben een dikkere portemonnee.”

BUILDING WITH NATURE

Building with nature is een steeds belangrijker principe in de projecten van Witteveen+Bos: niet strijden tegen de natuur, maar gebruik maken van de natuur. De Jong: “Als vroeger het water over de dijken dreigde te stromen, werden die gewoon verhoogd, nu kijken we veel breder: naar de hele gebiedsinrichting. Zoals bij de verbreding van de IJssel, waar wij als adviseur bij betrokken zijn. Er komen nieuwe geulen in de uiterwaarden, die bij pieken het water kunnen helpen afvoeren. Maar niet alleen de veiligheid moet beter, tegelijkertijd moet ook de ruimtelijke kwaliteit verbeteren, met meer ruimte voor riviernatuur en recreatie. Dit vraagt kennis van civiele techniek, maar ook kennis van waterafvoer én kennis van ecologie en landinrichting.”

Een ecooloog als Piet-Jan Westendorp voelt zich in deze tijd dan ook prima thuis. Als projectleider Volgermeerpolder voor Witteveen+Bos werkt hij aan de ontwikkeling van nieuw veen als *natural cap* voor dit voorheen sterk verontreinigde gebied (zie kader ‘Sawa’s onder de rook van Amsterdam’). Westendorp: “Voor veenontwikkeling bestaat geen kookboek. Maar het kan wel een heel belangrijke sleutel zijn om in de diepgelegen polders van Nederland weer tot bodemstijging te komen, met minder overstromingsrisico’s en minder >

Peter de Jong

SAWA'S ONDER DE ROOK VAN AMSTERDAM

Wat te doen met de Volgermeerpolder: een zeer verontreinigde stortplaats van 105 hectare ten noorden van Amsterdam? Witteveen+Bos dacht erover mee met de gemeente. Samen met ingenieursbureau Tauw vormde het de Adviescombinatie Volgermeerpolder (ACV).

Doordat de vervuiling in een veenbodem zit opgesloten, als in een emmer, kan deze zich niet verspreiden in de omgeving. Afgraven was daardoor niet nodig. Maar dan moest er nog wel een 'deksel' op de vervuiling komen om neerslag te weren en zodoende de grondwaterstroming door het stortlichaam zo veel mogelijk te beperken. Dit werd een laag folie, afgedekt met schone grond (zand, klei en veen). Voorlopig, want uiteindelijk is het de bedoeling dat zich in dit sawagebied in ontwikkeling – van ondiepe meertjes met schoon regenwater – een veenlaag vormt die de kunstmatige foliedeksel vervangt: de *natural cap*.

Het watersysteem in de Volgermeerpolder is geheel zelfvoorzienend, losgekoppeld van het waternetwerk in de omgeving. Waterpeilen, waterkwaliteit, flora en fauna worden nauwgezet gevolgd. Projectleider Piet-Jan Westendorp: "We hebben vrijwel overal in het gebied kraakhelder water met een kwaliteit waar menig waterbeheerder jaloers van wordt. De eerste waterplanten – kranswieren – groeien er al volop. Afgelopen jaar zijn de eerste jonge snoekjes aangetroffen. Straks gaan afgestorven planten- en dierenresten er veen vormen. Dit duurt vele jaren, decennia, maar de basis is gelegd."

Vervuilde Volgermeerpolder kreeg een 'deksel'

Jaloersmakende waterkwaliteit

noodzakelijke investeringen in veiligheid. Negatieve effecten van bodemdaling, zoals verzakkingen en CO₂-uitstoot, kun je hiermee teniet doen. Veel verschillende waterschappen en andere overheden kwamen al kijken. Ze willen bijvoorbeeld weten welke waterkwaliteit moet worden nagestreefd en hoe een zelfvoorzienend watersysteem werkt."

Zo enthousiast als Westendorp is, zo enthousiast is ook zijn opdrachtgever. Arie Blom, projectleider vanuit het Ontwikkelingsbedrijf van Gemeente Amsterdam (OGA): "De ecovariant is pas rond 2000 ontstaan. Daarvoor werd gedacht aan klassieke sanering: damwand eromheen en de vervuiling helemaal inpakken. Terwijl de huidige oplossing circa 60 miljoen euro goedkoper is en ons ook nog in staat stelt weer iets moois van het gebied te maken, het weer helemaal terug te geven aan Waterland. Bij de klassieke variant hadden we er hooguit een golfbaan op aan kunnen leggen. De gezworen concurrenten Tauw en Witteveen+Bos hebben eendrachtig samengewerkt, en elkaars expertise van civiele techniek, veen en ecologie versterkt."

MAGERE PROJECTENPAP

Afgelopen jaar zag Witteveen+Bos het aanbod aan projecten vanuit drinkwaterbedrijven, waterschappen en gemeenten stevig afnemen. Waterdirecteur De Jong: "De afnemende behoefte aan nieuwe zuiveringscapaciteit, teruglopende inkomsten van gemeenten en *benchmarks* in de sector maken dat er weinig ruimte is voor investeringen. Niemand wil als duurste uit de bus komen, dus wordt over iedere maatregel extra nagedacht. Er heerst ook zeer hevige concurrentie: er is overcapaciteit, ingenieursbureaus slanken af en bieden soms wanhopig lage prijzen aan. Toch halen wij nog steeds wel krenten uit de magere projectenpap, zoals de planstudie die wij mogen gaan doen voor de aanpassing van de Afsluitdijk - een breed project dat reikt van geotechniek tot kennis van gemalen."

Maar ondertussen verschuift Witteveen+Bos - 'ter vervanging van de zwakke Nederlandse markt' - de aandacht ook steeds meer naar de buitenlandse markt. Het voert projecten uit voor drinkwatervoorziening in Afrika en waterbeheer in Indonesië. En in het 'droge' Kazachstan heeft het inmiddels drie vestigingen, waar het in opdracht van de olie-industrie werkt aan havens, watertransportsystemen en zuivering van afvalwater.

De Jong: "We keken niet met een strategische blik naar de wereldbol om vervolgens te denken: daar moeten we zijn, in Kazachstan. We zijn er toevallig terechtgekomen, maar inmiddels zijn we ook in deze voormalige Sovjetrepubliek ingeburgerd als haven- en wateradviseur." |

WITTEVEEN+BOS

- Hoofdkantoor in Deventer
- 8 vestigingen in Nederland; 8 in het buitenland (3 in Kazachstan)
- 935 medewerkers
- Alle aandelen in handen van de eigen medewerkers (senior partners, partners en participanten)
- Omzet 2012: ruim 99 miljoen euro; Nettowinst 2012: 9,8 miljoen euro
- SKAO CO₂-prestatieladder niveau 5 met Branchegerichte Toelichting

Witteveen + Bos